

Meer van deze auteur:

**De grenzen
Veranderen is voor anderen
Verbreek de stilte
Vlammen in de zee
Wijde blikken
Terug naar je ontstaan
Balans is de sleutel
Bloeddruppels op de schaduw**

Lieveling in het Gruwelhuis

Mar van Heezik Meijer

Colofon

ISBN: 978 90 81676601

1e druk 2012

© 2012, Mar van Heezik

Exemplaren zijn te bestellen via de boekhandel of rechtstreeks bij de uitgeverij:

In verband met de privacy van sommige mensen uit dit boek heb ik namen en uiterlijke kenmerken veranderd. Het verhaal dat ik in dit boek vertel is mijn waarheid en ik vertel het zoals ik het heb beleefd.
Mar van Heezik Meijer

Vormgeving omslag en binnenwerk:

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op wat voor wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur en de uitgeverij.

This book may not be reproduced by print, photoprint, microfilm or any other means, without written permission from the author and the publisher.

Lieveling in het Gruwelhuis

Hoofdstuk 1

In de verte hoorde ik een alarmgeluid en ik had moeite om wakker te worden. Ik dacht dat dit geluid in mijn hoofd zat, maar ik voelde echter ook mijn lichaam en probeerde me te herinneren wat er de vorige avond gebeurd was. Weer hoorde ik die schelle geluiden en toen werd het plotseling stil. Ik schrok wakker en staarde naar de rode cijfers op de wekker die op mijn nachtkastje stond. Na zeventien jaar was het me nog steeds niet gelukt om deze nachtmerries kwijt te raken en om mijn angsten te overwinnen. Langzaam begon het mij te dagen en ik verstijfde bij de herinnering, want in mijn droom was ik de vorige avond in elkaar geslagen.... Ik was tegen mijn stiefvader aangebotsd waardoor hij naar mij uithaalde. Ik stapte uit bed en rook een vieze geur. Ik keek naar mijn kussen en zag dat deze geel gekleurd en kletsnat was. De geur die ik rook was van het vele zweten en het leek in de hele kamer te hangen. Mijn blik ging naar de klok, het was vijf uur in de ochtend en ik slenterde de keuken in om iets te drinken te pakken. Ik greep het grote geel gekleurde handvat, trok de koelkast open en stond even besluiteloos te kijken naar niets.

Het voelde zo vreselijk koud aan mijn tenen, zo met mijn blote voeten op de stenen vloer, en ik trok mijn tenen in van de kou en rilde. Het liefst zou ik weer gelijk het bed in willen springen. Snel greep ik een fles chocolademelk en ik kroop in het hoekje van de bank in de woonkamer voor het grote raam. De paarse deken die op de stoelleuning lag greep ik mee, ik drapeerde

deze om mij heen en stopte mijn benen en voeten goed in om deze te verwarmen. Het voorjaar zat eraan te komen, maar april had nog een prachtige witte wereld gebracht.

Mijn blik viel op de kaart die op het tafeltje lag.

“Aan mejuffrouw Joan van Meidoorn, ...”

Een aantal dagen geleden was deze kaart op de deurmat gevallen. Ik reikte mijn hand naar het tafeltje naast me en pakte de kaart, draaide deze een aantal keren om en om in mijn hand en las het nog eens. Zeker door de begrafenisondernemer geschreven. De overlijdenskaart van iemand die heel intens mijn leven had beheerst. Nu..., nu begon mijn traject van afkicken en herstellen van al het geweld dat ik had moeten ondergaan. Alles wat ik nu nog moest doorstaan, had ik te wijten aan hem. De gruwelijkste man in mijn leven. Er gingen nog steeds wraakgevoelens door mijn lijf. Ik haatte hem, ik haatte hem tot in het diepste van mijn ziel. Ik voelde een enorme onmacht, omdat ik het hem zo graag betaald wilde zetten. Dat was waar ik steeds over droomde. Misschien moest ik hem vergeven omdat ik anders zelf geen rust zou vinden? Ik twijfelde en wist me geen raad met mijzelf en de gevoelens die door mij heen gierden. De gevoelens van heen en weer geslingerd te worden door wraakzucht en het vriendelijke zachte karakter dat ik ondanks alles toch enigszins had weten te behouden.

Ik las het nog eens, legde hem terzijde..., de kachel verstrooide een zachtroze gloed door het smeulende vuur. Ik gooide er een blok hout in en schoot snel weer onder de deken op de bank. Vanuit de hoek van de

bank staarde ik naar buiten en ik probeerde te zien wat zich opende voor mijn ogen, hoe mooi de wereld wel was. Mijn gedachten gingen even terug naar vroeger, ik was een kind van vijf. Ook toen was het zo prachtig buiten. De met witte sneeuw bedekte aarde zag eruit als een deken, je zou er zo onder willen kruipen.

Ik zat als kind, net als nu, voor het raam en keek naar de dwarrelende sneeuwvlokken. De kamer was behaaglijk warm en gezellig. De houtkachel brandde en de grote vlammen verwarmden de kamer en ons, papa, mijn zusje Erica, mijzelf en mijn moeder Antoinet. Ik keek graag naar haar. Mijn moeder was een lange vrouw met pikzwarte haren die aan de uiteinden een beetje krulden. Haar gezicht zag eruit alsof het gepolijst was en de rode mond maakte het geheel sprankelend. In haar lange gebloemde jurken, die haar lichaam goed deden uitkomen, leek ze als een vlinder. Ze was het modepoppetje van mijn vader.

Mijn vader genoot zichtbaar, zijn gezicht straalde, hij was ontzettend trots als moeder er op haar best uitzag. Ze was niet echt een huiselijk type, maar erg liefdevol voor mij en mijn zus. Tegen mijn vader kon ze wel eens onbeheerst uitvallen, maar als ze alles kreeg wat ze wilde klonk haar stem blij en zong ze de hele dag. Het hele huis vrolijkte op wanneer haar klanken tegen de muur weerkaatsten, vader zat dan met zijn pijp in de mond naar haar te luisteren, een glimlach op zijn gezicht.

We waren heel gelukkig zo samen, dit was te voelen aan alles, zo ervaaarde ik het.

Moeder had de taak om ons te leren omgaan met mensen die van goeden huize kwamen. Ook haar ouders waren van goede komaf. Bij mensen van goeden huize behoorde men met mes en vork te eten, als ik haar moest geloven, terwijl ze allen zaten te praten met volle monden. Het ging niet zoals bij de boeren in het dorp, die een pan in het midden van de tafel zetten en alleen met een vork uit de pan aten. We moesten het ons eigen maken en moeder maakte grapjes door het zelf heel stuntelig voor te doen. Moeder vertelde hele verhalen over vroeger, hoe ze was als klein kind en hoe ze opgroeide. Elke namiddag werd er op hetzelfde tijdstip theegedronken, zelfs wanneer er bezoek was.

Mijn zusje Erica verschilde veertien maanden met mij. Erica was een knap meisje met glanzende donkere haren, zoals moeder, bij elkaar gebonden in een staart. Haar bolle gezichtje had een kleine wipneus en ze had een pittig karakter. Zelf had ik lange blonde haren, zoals mijn vader. En een sportief figuur, als ik mijn vader mocht geloven. Ach, hij was gewoon supertrots op zijn kinderen. Een vast ritueel van de dag bestond uit het samen aan tafel gaan en we genoten van de heerlijke chocolademelk die mijn moeder voor ons had gemaakt. Aan beide kanten van de kachel stonden armleunstoelen.

Links de stoel van mijn vader. Wanneer hij het koud had, legde hij een deken over zijn benen en dan mocht ik op zijn schoot zitten. De punten van de deken werden om me heen geslagen zodat het knus voelde en ik me dan heerlijk in zijn armen nestelde en genoot.

Het was een hobby van me om de kamer rond te kijken en ik nam alles in me op wat er zich afspeelde. Ik zag mijn moeder, die neuriënd bezig was, en mijn zusje met haar spelletjes op de grond.

Tegen de muur pronkte een grote zwarte kabinetkast met boeken waar alleen vader aan mocht komen en in de onderste lade was het speelgoed van Erica en mij opgeborgen.

Deze lade stond de hele dag een beetje open. De rest van de boeken was ondergebracht in een geheime ruimte in de kelder onder het huis, welke de ingang had van buitenaf. In de eerste kelder was een nis uitgehakt boven de grond, ter hoogte van drie treden, er was daar een trapje gemonteerd. Wanneer men deze trap van drie treden optilde, werd daaronder weer een trapje zichtbaar die verder naar beneden liep, naar een andere kleine ruimte. De geheime ruimte van mijn vader.

Boven dezelfde kast hing een grote klok die het geluid maakte van een kerktoren. Soms hield het doordringende geluid mij 's nachts wakker. Achter de centrale keuken bevond zich de slaapkamer van Erica en mij. We hadden een ruime kamer, met in het midden een grote kast die als afscheiding fungeerde tussen onze bedden. Een groot ijzeren ornament sierde het bed en de kamer een beetje op. Er stond een nachtkastje en vanuit een stoel keek een scheef weggezakte stenen pop uit mijn moeders jeugd mij aan.

De indeling van het huis vormde een vierkantig geheel. Aan het huis vast zat de deel, een grote ruimte bestemd

voor dieren, maar deze was door ons daarvoor niet in gebruik genomen. In alle windrichtingen stond een boerderij rondom ons huis met een afstand van ongeveer vijfhonderd meter, waardoor je zou kunnen zeggen dat het vierkantig geheel hier ook weer terugkwam. De afstanden waren zo dat de velden er precies tussen pasten. Vanuit ons slaapkamerraam keek je uit op de tuin en op de oprijlaan van honderd meter die naar de hoofdweg leidde, versierd met een rij rododendrons die zomers een pracht van bloemen vertoonden. Deze weg werd uiteindelijk afgesloten door een groot wit hek. Van hieruit hadden wij zicht over de velden van de burens die er paarden lieten mennen door grote jongens. Twee grote eiken stonden schuin naast de voordeur met daartussen onze schommel, die bevestigd was aan een dikke tak. Op sommige plaatsen lag wel vijftig centimeter sneeuw en het geheel kwam op mij over als een romantische plaatje. Erica en ik konden uren genieten als we voor het raam zaten en we konden het bijna niet weerstaan om naar buiten te gaan om dan tot onze knieën door de sneeuw te banjeren. Verderop in het veld liep een brede sloot die meestal vol water stond en, als het vroom, voor ijs zorgde. Achter ons, op het zuiden, woonde een stelletje vervelende, irritante jongens, grote vechtersbazen waren het. Hun ouders gaven het slechte voorbeeld volgens mijn moeder. Het hele gezin was altijd aan het vechten. Wanneer de wind onze richting opstond, hoorden we bijna letterlijk wat er aan de hand was. Een poosje geleden liepen de kwajoepen, zo werden kwajongens genoemd hier in het dorp, in de

weide hiernaast en werden de paarden door hen afgetuigd en dat met zeer veel vermaak. De langste van hen zwaaide met een grote zweep door de lucht. Wanneer ik hieraan teruggedacht, moest ik nog rillen van wat ik had gezien. De twee broers probeerden het rennende paard te pakken te krijgen, maar het dier liep van voor naar achteren het weiland door. De jongste van de twee kreeg opdracht om het dier tegen te houden zodat de oudere jongen het paard bij de teugels kon pakken. Het paard was te groot en ik kon me dan ook voorstellen dat het eng voelde wanneer zo'n groot dier op je af kwam rennen en dat deze jongen dan automatisch een stap opzij deed om niet onder de voet gelopen te worden. De oudste werd zó ontzettend kwaad en in plaats van de zweep te gebruiken voor het paard, knalde hij met de zweep door de lucht en raakte zijn jongere broer. Deze gilte zo verschrikkelijk hard dat mijn hart bijna stilstond van de schrik. De oudere jongen bleef maar met de paardenzweep op het lichaam van zijn jongere broer slaan, die dan op zijn beurt weer zo'n erbarmelijk gehuil liet horen, het ging door merg en been.

Ik zag dit alles aan vanuit het raam en schoot naar beneden, zakte door mijn knieën, bijna met mijn kin op de vensterbank om het niet meer te hoeven zien. Langzaam bracht ik mijn arm omhoog, zocht haastig naar de haak en probeerde het raam op de tast dicht te schuiven zodat ik het afschuwelijke gekerm van die jongen niet meer hoefde aan te horen.

Totaal ontdaan bleef ik een poosje op de grond zitten om even bij te komen van wat ik had gezien. Mijn hart ging heftig tekeer en bondsde pijnlijk in mijn borst. Later dacht ik met de regelmaat terug aan dit voorval. Dit geweld was ik niet gewend en het raakte mij. Het was alsof ik kon voelen wat die jongen had beleefd. Moeder riep me: ‘Joan, ga je mee naar de kerk?’ Mijn aandacht werd verlegd naar wat we samen gingen ondernemen. Ondanks dat ik nog maar vijf was, en eigenlijk nog te jong, mocht ik af en toe mee naar de kerk waar elke zondag trouw een dienst werd gehouden voor alle dorpsgenoten. Na de kerkdienst verdwenen de mannen in het café tegenover de kerk. De vrouwen uit het dorp wisselden nieuwtjes en verhalen uit bij de bakker, waar achter de winkel een ruimte als huiskamer was ingericht om de vrouwen de gelegenheid te geven om te praten over datgene wat ze die week gehoord of gezien hadden. Zo kregen wij alle bijzondere verhalen te horen over iedereen in het dorp die afweek van alles wat er in zo’n dorp van je werd verwacht. Wanneer dit het geval was, werd hij het onderwerp van gesprek voor zeer lange tijd en vaak voor het leven. Of het nou op waarheid berustte of niet..., je was veroordeeld voor de rest van de tijd dat je in het dorp woonde. Ik maakte me altijd erg kwaad over dat gepraat omdat ik er niet goed tegen kon. De mensen waar over gesproken werd, konden zich niet verdedigen want zij waren er vanzelfsprekend meestal niet bij. De invulling van de tijd tijdens dit koffie- en roddelgebeuren was voor mij

verschrikkelijk, vooral omdat mijn moeder eraan meedeed.

Een zijkamer ernaast was ingericht als speelhoek. Vaak zat ik in deze kamer te lezen in een plaatjesboekje. Ook de andere kinderen zaten hier en we konden van hieruit de vrouwen horen praten.

Hoofdstuk 2

Ik schoof op een luie manier van de bank om een beker chocolademelk op te warmen. Tijdens het terugblikken kwamen er af en toe weer gevoelens naar boven. Hè verdorie, ik pakte snel een doek om de chocolade op te vegen die ik had gemorst, gooide hem in de hoek en liep weer snel naar mijn warme plek. Ik zag hoe sneeuwvlokken, die zich tijdens hun vrije val ongetwijfeld bevrijd hadden gevoeld, weer kort na hun landing werden bedekt door alles wat na hen was gevallen. Hun plezier was van korte duur geweest.

Ondergesneeuwd, ik voelde me ook soms ondergesneeuwd. Mijn gedachten gingen weer terug naar december 1952.... Vader was een lange, knappe, vrolijke man en zeer ondernemend, hij sportte veel en had een atletisch, slungelig figuur. Zijn lange benen maakten onder het lopen van die zwiepers, bijna dansend zoals hij liep. Hij maakte altijd grappen en bezat een groot gevoel voor humor. Ik voelde me zeer trots als ik naast hem liep. Samen hadden we ontzettend veel plezier, maar mijn moeder begreep niet altijd wat er te lachen viel. Het was mijn vader die zo fier en opgewekt naar de mensen die hij kende zwaaide en hij maakte altijd tijd voor iedereen en luisterde naar hun verhalen. Erica en ik werden vreselijk door hem verwend en wanneer de gelegenheid zich maar even voordeed, ging hij met ons sleeën. De winters waren soms erg streng en koud. We droegen laarzen tot onze knieën. Vanbinnen had moeder de laarzen opgevuld met een zachte schapenvacht. We deden een plastic

zak om onze voeten en zo bleven de voeten heerlijk warm. 's Ochtends, bij het wakker worden, genoten we van al die ijsfiguren op de ramen, ontstaan door de bevriezing van het vocht wat ijs was geworden. Ook de lakens bevroren door het vocht van onze adem en zo af en toe ontstond er een witte snor van ijs, omdat je ongemerkt met je tong over je bovenlip was gegaan, die dan bevroor door de extreme kou. Het naaste was wel het opstaan, de kou zorgde ervoor dat je kaken op en neer gingen. Ik pakte dan een deken, sloeg deze om mij heen terwijl ik naar de kamer rende waar de kachel brandde, kroop met de deken om me heen in de grote leunstoel van mijn vader en probeerde mijn onderlip tot rust te krijgen van het klappertanden. Na een kwartier was de kamer behaaglijk en bouwden Erica en ik van diezelfde deken een speelhuis, waarvoor we de tafelpoten gebruikten. Mijn vader bukte zich, keek geamuseerd onder de tafel, deed een poging om eronder te komen en kwam dan bij ons theedrinken voordat hij naar kantoor ging. Hij was de jongste van zeven en had nog drie zussen en drie broers, zij woonden allen in het Salland gebied. Mijn vader was samen met zijn zus, tante Alie, als enige verder uit de buurt gaan wonen terwijl de rest van zijn familie in hun eigen dorp, bij elkaar in de buurt bleven. Al enige tijd was vader zeer ernstig ziek, zoals moeder het noemde. Ondanks zijn ziekte bleef hij echter een vrolijk en blij mens. De hele dag hoestte hij en liep voorovergebogen van de pijn. Voor Erica en mij was het na verloop van tijd bijna alsof het zo hoorde, we kenden hem niet anders.

Zijn hoestbuien werden frequenter en duurden steeds langer. Ik zag mijn moeders bezorgde gezicht wanneer ik toevallig haar kant opkeek. De “ziekte” was zeker de reden dat hij ons zo verwende. Niet alleen zijn kinderen maar ook zijn vrouw kreeg wat ze vroeg, maar ze was niet gauw tevreden. Ik kroop vaak weg wanneer moeder zo’n bui had want ik kon aan mijn vader zien dat het hem pijn deed wanneer ze zo ontevreden uitviel.

De juwelier van ons dorp, die bevriend was met mijn ouders, had aan mijn vader een goede klant. Hij was altijd aardig tegen ons, maar ik vroeg me wel eens af of dit nou écht gemeend was of dat hij alleen maar beleefd wilde zijn vanwege de goede klandizie. Zijn vrouw was veel spontaner en hun dochter Marga van zestien zou de zaak overnemen op haar twintigste, zo werd gezegd. Ze was dus een flink stuk ouder dan wij, maar alleraardigst, volgens moeder. Ik vroeg me wel eens af hoe het kwam dat mijn moeder soms zo ontevreden en verbitterd kon zijn onder haar masker van vrolijkheid en jovialiteit.

Ze kwam uit een welgestelde familie met achttien kinderen, waarvan zij de jongste was uit het eerste huwelijk van mijn oma. Mijn oma, die ik niet kende, hertrouwde toen mijn moeder zes jaar was. Op vierjarige leeftijd had mijn moeder haar vader verloren door een ongeluk. Ze had ook een tweelingbroer en nog zes oudere broers en zussen.

Uit het tweede huwelijk van mijn oma zijn daarna nog tien kinderen geboren. Ze vertelde dat haar ouders haar op dertienjarige leeftijd bij kennissen, ook een

welgestelde familie, hadden ondergebracht om daar te gaan werken als manasje van alles. Haar tweelingbroer was naar Duitsland gestuurd om bij een Duitse familie te werken. Ze zijn elkaar totaal uit het oog verloren. Het verdriet hierdoor was af en toe nog voelbaar, vertelde ze soms met een treurige blik. De rest van haar broers en zusters verlieten het huiselijk gezin om zich over de hele wereld te vestigen. Zo was haar oudste zus met haar vriendje naar Australië vertrokken. De katholieke kerk bemoeide zich behoorlijk met interne zaken binnen de families en het krijgen van kinderen. Wanneer het jongste kind een jaar was geworden, kwam de pastor eens poolshoogte nemen of de moeder alweer zwanger was. Als dat niet het geval bleek te zijn, maakte hij de opmerking: ‘Wordt het niet eens tijd voor een volgende?’ Voor mij iets onbegrijpelijks. In ons gezin was het een stuk soepeler en mijn ouders, althans mijn vader, lieten zich niet manipuleren in wat en hoe te doen. Waarschijnlijk had ik dit van hem geërfd want ik herkende zoveel dingen van mijn vader in mijzelf. Ook ik had er moeite mee wanneer anderen me vertelden wat ik moest doen en laten. Ik keek door het raam naar buiten en zag een eekhoortje de boom in schieten. Het had zeker naar het voedsel gezocht dat ik af en toe naar buiten gooide in de sneeuw, op het aanrecht lag nog iets. Ik nam een stuk brood en wat nootjes en gooide dit via de voordeur naar buiten in de hoop dat het beestje nog in de buurt zou zijn.

Hoofdstuk 3

Het zag er schitterend uit en de sneeuwvlokken dwarrelden verder op deze aarde, maar hier in huis zag niemand er iets van. Na enige tijd werd het allemaal wat minder vrolijk om ons heen. De dokter had ons verteld dat er voor mijn vader geen verbetering meer mogelijk was. Hij was zeer ernstig ziek.

Ik vroeg aan mijn moeder: ‘Wat betekent dat, “een ernstige ziekte”?’

‘Ach kind, dat kun je niet begrijpen’, was haar antwoord.

Teleurgesteld liep ik weg. Erica had net haar derde verjaardag en Sinterklaas gevierd. Zes maanden geleden was ik vijf geworden en het meeste begreep ik wel. Grote mensen dachten vaak dat kinderen niets begrepen en het maakte me verdrietig. Die ernstige ziekte sloopte hem. Hij was nog maar negenentwintig jaar en wanneer ik hem zo ontzettend hoorde hoesten, keek ik zijn richting uit en zag hem ineenskrimpen van pijn. De angst die ik in mij voelde, zorgde voor een rare trilling in mijn benen. Af en toe dacht ik wel eens: Hij kan zomaar op de grond vallen en misschien wel stikken, wat moet ik dan doen?

Op zulke momenten rende ik naar hem toe om hem te ondersteunen en hij keek me dan liefdevol aan. Ik hoorde mijn moeder keer op keer tegen de buurvrouw zeggen dat hij niet lang meer zou leven, dat hij doodging. Wat dit ook mocht betekenen, ik durfde er niet meer naar te vragen. Hij bleef het benauwd hebben en zijn gezicht liep rood aan doordat de lucht niet zijn

longen binnen wilde komen. Hij verzwakte steeds meer en ik zag hem steeds magerder worden. Toch, ondanks zijn ziekte, gaf hij ons alle aandacht totdat hij van vermoeidheid niet meer kon en dan op bed neerstreek en uren sliep.

Het was bijna kerst. Intussen was het bed naar de kamer verplaatst. Wanneer hij plotseling erg moe zou worden, kon hij zo gaan liggen. Vaak vroeg hij ons of we bij hem wilden blijven. Natúúrlijk wilden we dat. Met alle liefde kropen we bij hem op bed, ik aan de ene en Erica aan de andere kant naast zijn kussen. We gaven hem te drinken en verzorgden hem waar het kon. Nooit zal ik de dag vergeten dat hij bij ons werd weggehaald door het ambulancepersoneel uit het ziekenhuis.

Het sneeuwde, net als nu, en 't was erg koud. Een grote auto stopte voor ons huis en twee mannen, die niet te onderscheiden waren in de witte sneeuw door hun witte kleding, kwamen naar ons toe met een paar stokken. Moeder huilde en liep naar de voordeur om deze mannen binnen te laten. Deze stokken werden uitgerold tot een bed.

Ze begon nog harder te huilen en ik was zeer verbaasd, ik had geen idee van wat er gebeurde of zou gaan gebeuren. De meneer van de auto legde me uit dat dit een draagbed was, een brancard. Mijn vader werd op de brancard gelegd. Hij huilde ook en keek om zich heen, hij zocht met zijn ogen waar mijn zusje en ik waren. Hij zag mij en stak zijn hand naar me uit, maar ik wist me geen raad. Ik liep op hem af en drukte mijn

gezicht tegen zijn wang, want hij mocht absoluut niet zien hoe ik mij voelde.

Om mijzelf af te leiden wilde ik op zoek gaan naar Erica, maar ze stond pal naast me. Ik stond als aan de grond genageld en kon niets doen, niets zeggen of vragen. Hij, mijn lieve vader, hilde verschrikkelijk en ik hoorde hem zeggen, voor zover hij dit nog kon met zijn schorre stem van het hoesten: ‘Ik ben een vader die zijn vrouw en kinderen in de steek moet laten.’ Ik moest mee huilen, maar wist niet waarom. Het hoorde en voelde alsof het iets heel ergs was wat hier allemaal gebeurde. Ik nam Erica bij de hand en zei: ‘Ik pas wel op d’r, hoor pap.’

Hij knikte. ‘Ik hou van jullie! Dat moet je nooit vergeten, ik hou heel veel van jullie!’

Er gingen allerlei rare rillingen door me heen en ik stond te trillen op mijn benen. Ik begreep het gewoon niet, wat gebeurde hier allemaal? Mijn vader hilde als een klein kind. Hij werd in een warme deken gehuld, op de brancard gelegd die op de grond lag en met grote riemen vastgegespt. Met tranen en ook enige verbazing zagen wij dit allemaal aan. Ik zag dat mijn vader heel verdrietig was want dikke tranen rolden over zijn wangen, hij hilde en hilde.... Vervolgens sloot hij zijn ogen....

De mannen waren zeer aardig voor hem en terwijl ze stonden te praten met mijn moeder keken wij en onze vader elkaar aan en we verdronken in zijn ogen tot we opgeschrikt werden door de stemmen van de verplegers. Onze moeder zou later op de dag naar het ziekenhuis gaan. De brancard werd opgetild en moeder

deed de deur van de kamer open zodat ze erdoor konden en de mannen brachten mijn vader naar de auto.

Ik rende naar het venster, struikelde over iets, wat mij afremde om snel bij het raam te komen, want ik wilde zien hoe de afloop zou zijn. Ik sprong op de bank die voor het raam stond om te zien waar hij was gebleven. Ik werd ontzettend zenuwachtig en wilde hem weer naar binnen halen. Ik wilde schreeuwen: ‘Papa, blijf hier, papa!’ Maar het ging niet, het ging gewoon niet en ik voelde grote wanhoop. Ook mijn zusje stond te gillen en bonsde op het raam.

‘Papa, papa, niet weggaan! Niet weggaan, papa...’, waarna ze uiteindelijk huilend ineenzakte op de bank. De buurvrouw kwam het pad op gelopen, zag ik, ze had vast de ziekenwagen gezien en stond een paar minuten later te praten met mijn moeder. De mannen gespten mijn vader nog steviger vast om vervolgens het bed in de auto te schuiven. Mijn handen gingen plat tegen het raam en die handen begonnen op de ruit te slaan om hem toe te schreeuwen. ‘Ga niet weg,... ga niet weg..., papaaa...!’ Mijn vader keek mijn richting op en zwaaide nog een keer voordat de deuren werden gesloten en de ambulance wegreed. Het deed pijn ergens in mijn borst en maagstreek, vreselijk veel pijn, en ik voelde misselijkheid opkomen in mijn buik. De auto draaide en reed langzaam de laan af richting het witte hek. Ik keek ze na toen ze... nog verder... en nog verder reden, totdat ik ze niet meer kon zien. Langzaam verdwenen ze uit zicht. Weg, weg waren

ze.... Verbijsterd bleef ik achter, starend naar de weg waarlangs hij verdwenen was.

Ik kroop van de bank en ging in de stoel naast de kachel zitten, de stoel waar mijn vader altijd zat, en liet mijn tranen vloeien om mijn verdriet en pijn de vrijheid gegeven. Ik kon ook niet anders.

Het werd heel stil..., zó raar stil in huis. Vanaf die dag heb ik hem niet meer gezien. Hij was verdwenen om nooit meer terug te keren. Dat had ik inmiddels wel begrepen, zo klein als ik was. Buiten sneeuwde het nog steeds. Ik kon mij nog steeds niet losrukken van de beelden uit het verleden die iedere keer weer voor me opdoemden. Ik zag de diepe bandensporen nog immer voor het raam in de sneeuw, en iedere keer zag ik zijn gezicht voor me. Hij had me aangekeken met een blik van diepe ellende en verdriet..., de rillingen liepen me over mijn rug. Ook omdat mijn vader zo huilde en dat deed zo ontzettend veel pijn. Ik zag nu nog de tranen die over zijn wangen rolden. Alsof hij wist dat dit de laatste keer zou zijn dat we elkaar zagen. Wat er allemaal was gebeurd, ik begreep het nog niet helemaal. Ik voelde me zeer verdrietig en huilde regelmatig dikke tranen en kon het ook niet stoppen. Ik miste hem. Ik miste hem verschrikkelijk. Ik voelde me schuldig en verdrietig. Zou ik dat gedaan hebben? Had ik niet goed voor hem gezorgd? Ik wist het niet, maar begrijpen deed ik het ook niet. Ik voelde me in de steek gelaten. Ik had gesmeekt om vergiffenis aan onze lieve Heer en gevraagd of hij bij ons mocht blijven, maar het had niets uitgehaald.

De buurvrouw liet mij maar gaan. Ook zij had betraande ogen. Mijn moeder had met buurvrouw Truus afgesproken dat zij hier zou blijven. Moeder had namelijk besloten direct mee te gaan naar het ziekenhuis. Er was geen troost mogelijk. Mijn vader en ik waren een eenheid. We dachten hetzelfde, voelden hetzelfde. Alles! Wij keken naar elkaar en begrepen elkaar. Ik kreeg mijn gevoelens niet onder controle en kon alleen maar huilen totdat ik in slaap was gevallen. Een aantal uren later werd ik wakker en ik merkte dat de buurvrouw er nog steeds was, wat betekende dat m'n moeder nog niet thuis was gekomen. Ze maakte chocolademelk met een boterham. 'Want', zo zei ze, 'het kan nog wel even duren voordat je moeder terugkomt.'

'Komt ze wel terug?'

'Ja hoor, er moet toch iemand voor jullie zorgen!'

'Het komt allemaal goed, meisje. Zorg jij maar voor je zusje.'

De tranen kwamen weer naar boven bij alle herinneringen aan vanmorgen. Maar ik moest sterk zijn. Mijn vader was er niet meer en nu moest ik de zorg overnemen voor mijn zusje en alles doen wat hij altijd gedaan had. Na uren, zo leek het, kwam mijn moeder terug en ze vertelde ons dat hij nooit meer thuis zou komen, nóóit meer.

Dat het een definitief afscheid was, daar hadden we al zo'n vermoeden van, maar ik wilde het gewoonweg niet geloven, ook mijn moeder niet.

Hoofdstuk 4

Er waren inmiddels zo'n tien weken verstreken sinds mijn vader zeventien februari, op negenentwintigjarige leeftijd, na drie maanden in het ziekenhuis te hebben gelegen, was overleden. Vanaf de dag van zijn overlijden was het afgelopen met alles wat mij tot dan toe zo gelukkig had gemaakt. Er was niemand meer blij in dit huis en onze moeder was bijna niet meer bij ons thuis, waardoor ik niet wist hoe ze zich voelde.

Elke dag was ze wel ergens naartoe en wij werden dan ondergebracht bij een van de burens of bij onze oom Bertus en tante Alie, de zus van mijn vader. Ze hadden een boerderij en woonden vlak in de buurt, zo'n vijf kilometer verderop.

Wanneer ik bij mijn oom en tante was voelde ik mij goed, in tegenstelling tot wanneer we bij de burens werden ondergebracht. Ondanks het feit dat zij hun best deden om het ons naar de zin te maken. Dit was de zoveelste dag in maart dat we bij buurvrouw Truus doorbrachten. Erica was in een vervelende bui en liet dit ook goed merken. Zij pruilde, begon even later te huilen en riep tussen haar tranen door: 'Joan, ik wil naar huis, ik wil naar huis!'

Ik was bijna zes, over twee maanden, en voelde me buitengewoon verantwoordelijk voor haar. Mijn vader was nu vier maanden dood. Wij waren beiden zeer eenzaam, alsof we maar met z'n tweeën op deze wereld waren. Regelmatig speelden er allerlei gedachten door mij heen want ik vond het vreselijk dat

mijn zusje zo verdrietig was en ik besloot met haar naar huis te gaan.

Op een moment dat niemand op ons lette, glipten we stiekem de deur uit. We gingen uiterst voorzichtig te werk, want ik realiseerde mij dat elk geluid, hoe klein dan ook, ons zou kunnen verraden. Zachtjes duwde ik de deur iets verder open... het maakte gelukkig geen geluid. Buitengekomen keek ik om me heen. In de schuur hoorde ik de buurman bij de dieren rommelen en buurvrouw Truus hing de was op aan de buitenlijn. Ze stond met haar hoofd achter het laken zodat ze zowel de deur als de weg niet kon zien. We renden zo hard we konden, alsof ons leven ervan afhing.

Ik trok Erica aan haar arm met als gevolg dat ze steeds struikelde en bijna op haar knieën werd meegetrokken. Ik wist hoever de afstand was naar huis want ik had mijn moeder regelmatig horen zeggen: ‘Ach, het zijn maar vijfhonderd meter, dat kun je wel lopen, hoor.’

De weg lag langs een sloot en het zandpad waarop we liepen stoof een beetje op zodat we regelmatig onze ogen moesten uitwrijven. Over de sloot was een breed pad aangelegd, een soort bruggetje dat naar ons huis liep. We liepen het pad op en ik opende het grote hek terwijl mijn hart bonsde in mijn keel want ik wist dat ik iets verkeerd deed. De geur van bloemen drong diep mijn neus binnen. Thuis aangekomen was alles donker en stil. Bijna griezelig.

Maar wat nu....

We gingen op de schommel zitten die tussen de eiken was opgehangen en wachtten... en schommelden... en wachtten....

Na lange tijd ons verveeld te hebben, liepen we maar naar de voordeur en voelden eens aan de deurkruk. Deze zat nog steeds op slot. Er was niemand. Moesten we dan toch maar weer teruggaan? Ik raakte in verwarring en wist niet meer wat te doen. Na een aantal keren heen en weer gelopen te hebben, namen we uiteindelijk plaats op het stoepje bij de voordeur en ik probeerde na te denken. Ik was wel aan dit avontuur begonnen, maar hoe nu verder? De wit geschilderde voordeur keek me van achteren aan en ik voelde de blik bijna in mijn rug, alsof er toch iemand was. Ik stond op en liep naar de andere kant van het huis, voelde of de deur aan de zijkant misschien open was, nee, niet dus en liep weer naar Erica. Vreemd....

Hopelijk komt mijn moeder zo thuis, hield ik me voor. Ik trok het vestje bij mijn zusje iets strakker om haar lichaam heen en knoopte het dicht. 'Zo dat is fijner, hè Erica.'

Ik had het ook koud, maar was vergeten een jas mee te nemen. Een beetje dom van me. Ik moest het helaas maar doen met het dunne bloesje dat ik aan had. Hopelijk komt ze zo thuis, hield ik me voor en ik voelde me heel erg verloren. We zaten weer stil naast elkaar op de stoep, met onze handen onder de kin en de ellebogen op onze knieën. De stilte was zo intens dat het bijna griezelig aanvoelde. Het leek voor m'n gevoel wel een eeuwigheid en ik deed al het mogelijke om deze stilte te doorbreken.

Na enige tijd riep Erica: 'Stop maar, ik heb geen zin meer in dit verhaal, wat een gezeur.'

Ze was nog steeds niet goed gehumeurd, merkte ik. Erica was in haar uitingen veel extremer en assertiever dan ik durfde te zijn en ikzelf wenste wel eens dat ik iets meer lef had om voor mijn eigen mening uit te komen. Ik ging me steeds ongemakkelijker voelen want ik was wel aan dit avontuur begonnen door weg te lopen, maar had niet echt nagedacht over de gevolgen hiervan. Niet teruggaan, wel teruggaan? Tóch maar doen?

Mijn zusje huilde en was niet stil te krijgen en ik besloot terug te lopen naar de burens. Het water in de sloot zag er vies en modderig uit. Alsof ik een onmiskenbaar voorgevoel had, werd ik onrustig en de twijfel sloeg weer toe.

Ik voelde me schuldig en om dat aan mijn ziel knagende gevoel niet te willen voelen, schreeuwde ik tegen mijn zusje:

‘Houd je mond nou eens even, Erica.’

Verbaasd en geschrokken was ze plotseling stil. ‘Hè, dat is beter.’ Maar voordat ik mij opgelucht kon voelen, zette ze het plotseling op een nog harder gebrul.

Ze gilte: ‘Ik heb het koud en ik heb honger’, en ze stampte met haar voeten op de grond.

‘Och, wat nu weer?’ riep ik en ik realiseerde me weer dat Erica niet altijd de gemakkelijkste was. Ik pakte haar hand en probeerde het allemaal te begrijpen. De moeheid speelde haar parten, ze was immers nog zo klein, en daarnaast kwam de honger natuurlijk opzetten, omdat het inmiddels wel etenstijd moest zijn. Zelf had ik ook wel trek, ik voelde dat mijn maag ook

begon te knorren. Ik zuchtte, toch maar even nog doorzetten. Onderweg trok Erica hard aan mijn hand en doordat ze schuin liep, door haar gewicht naar voren te laten hangen, viel ze bijna voorover. Ze rukte en krijste tijdens het huilen en brullen. Bijna woedend probeerde ze zich van mij los te rukken, ze trok steeds harder aan mijn hand en schreeuwde: ‘Laat me los!’ Ik moest mijn greep verstevigen, haar beter vasthouden, wilde ze er niet vandoor gaan, ze was al behoorlijk sterk. Toch lukte het haar, ze glipte uit mijn handen en begon te rennen. Ze durfde ook nog grinnikend te lachen, zag ik tot mijn ergernis. Ik vloog erachteraan en in een uiterste poging om te voorkomen dat ze in de sloot terechtwam, probeerde ik haar te pakken te krijgen, maar het was al te laat. Een gevoel van angst overviel me.

Och nee, niet dit ook nog, schoot het door mij heen, nee!

Ik zag haar naar de rand van de sloot lopen, haar voeten gleden zo naar beneden door het modderige slib en ik zag haar in het water verdwijnen. Erica gilte terwijl ze het water voelde en ik werd misselijk van de schrik, mijn benen trilden en mijn maag begon te draaien. Ik schrok zo van die gil en van wat ik zag dat ik het gevoel had flauw te vallen.

Tot mijn grote schrik zag ik haar uiteindelijk helemaal niet meer. Mijn hart maakte rare sprongetjes en ik stond op mijn benen te trillen en zakte op de grond. Oh, wat moest ik doen, ik móést iets doen! Ik keek paniekerig om me heen of ik iets als hulp kon ontdekken. Zelf was ik erg bang voor water. Zwemmen

had ik nog niet geleerd en ik durfde haar niet na te springen. Ik probeerde zov er mogelijk over de rand te kijken en plotseling zag ik haar hoofdje weer boven water komen. Ze proestte en veegde haar ogen uit die helemaal onder de modder zaten. De vieze blubber droop van haar gezicht en ik schrok. ‘Niet met je tong likken, Erica, dat is vies.’

Ik raakte zo in paniek dat ik opsprong en ongecontroleerd heen en weer begon te springen.

Hoe kreeg ik haar hieruit? Ik ging op zoek naar een stok of iets wat daarop leek en probeerde te schreeuwen: ‘Blijf staan!’, maar het geluid stakte in mijn keel. Ik kon niets anders doen dan om mij heen kijken of ik iets of iemand kon ontdekken waarmee ik haar zou kunnen helpen om haar uit het water te redden. Ik voelde me vertwijfeld en machteloos. Zachtjes sprak ik tegen Erica: ‘Blijf h eel rustig, h eel stil, liefje, ik ga kijken of ik je eruit kan krijgen.’ Maar hoe ik ook zocht, ik kon niets vinden en bemerkte dat het al een beetje schemerig werd. Straks is het donker en kan ik mijn zusje niet meer zien, schoot het angstig door mij heen. De paniek drong verder op, als vuurpijlen in mijn lijf. Och, wat had ik gedaan. Doe iets, zeg iets, ging het door mijn hoofd, maar mijn stem weigerde nog steeds.

Weer zag ik haar tuimelen en ondergaan, ik wachtte vol angst en zag haar weer bovenkomen om daarna luidkeels te huilen waardoor ik weer bij mijn positieven kwam. Ik probeerde w eer om hulp te roepen. Ze verdrinkt als ze weer onder water verdwijnt, schoot het angstig door mij heen. Ik dwong mezelf om

geluid uit te brengen, maar mijn keel werd dichtgesnoerd. Ik voelde me misselijk van angst en moest er bijna van overgeven.

Radeloos gilte ik: ‘Papa, papa, waar ben je, waar ben je, papa!’

Ik hield Erica nauwkeurig in het oog zodat ze niet weer onder water zou verdwijnen. Er kwamen geluiden op ons af en hoopvol keek ik vanwaar het geluid kwam en tuurde de weg af. Aan het begin van de weg weergalmden er ineens hoefslagen. Vanaf deze afstand kon ik nog niet goed onderscheiden wie er op me afkwam, maar ik zag wel dat het een paard was, met een stofwolk achter zich aan die veroorzaakt werd door zijn galop in het mulle zand. Ik scherpte mijn oren om het geluid beter te kunnen opvangen. Tegelijkertijd hoorde ik, samen met het geluid van die paardenhoeven, een hoog geluidje, wat als muziek in mijn oren klonk. Er kwam een gedachte bij me op: Nee, dat toch niet...? Of wel...? Ik twijfelde.

Ik luisterde nog scherper en langzaamaan kwam de ruiters met het paard dichterbij en begon ik schimmen te herkennen, hoorde het geluid scherper en duidelijker worden en was er nu bijna zeker van dat het oom Bertus was die daar op ons afkwam. Nee toch! Maar stel dat het niet zo is, dacht ik, terwijl ik op en neer rende en heen en weer werd geslingerd door mijn gevoel van onzekerheid. Ik keek om mij heen waar ik een beschut plekje zou kunnen vinden om te schuilen wanneer het een vreemde was. Zo’n groot dier kan mij hier op de grond niet zien en heeft kleppen voor zijn ogen, straks loopt het misschien nog over me heen!

Mijn hart ging als een gek tekeer en de angst werd steeds heftiger. Mijn lichaam deed pijn van radeloosheid en voelde alsof het zou barsten.

Er was geen schuilplaats in de buurt en ik kon mijn zusje niet alleen achterlaten. Ik ging zitten aan de graskant van het water en schoof langzaam en zeer voorzichtig zover mogelijk naar de rand van de sloot, oplettend dat ik er zelf niet in zou vallen. Ik greep me vast aan de grassprietten en keek nog eens om naar het aankomende gevaarte en opeens hoorde ik een geluid waarvan ik zeker wist dit te herkennen.

Het hoge geluid kwam van de rammelende melkbussen die op de wagen stonden en door het paard werden voortgetrokken. Mijn hele lichaam begon te trillen en ik probeerde weer omhoog te klauteren, wat maar moeilijk ging door deze glibberige massa. Door me aan de grassprietten op te trekken, wat na veel pogingen lukte, sprong ik omhoog, er vloeyde iets weg van de angst.

Mijn oom Bertus kwam daar aan en ik slaakte een diepe zucht van blijdschap. Ik rende naar hem toe nadat ik even naar Erica had gekeken en riep naar haar: ‘Blijf héél stil,

Erica.’ Ik vervolgde mijn weg richting het paard met wagen en begon te schreeuwen: ‘Mijn zusje ligt in het water!’ Ik bleef al schreeuwend hollen zo tussen paniek en blijdschap in en holde zo hard mijn benen mij konden dragen. Mijn keel voelde rauw aan. Oom sloeg met de teugels op en neer en het paard ging nog harder lopen. Hij had ons dus gezien, gelukkig, en hij naderde in snel tempo. Ik hoorde oom Bertus met

zware stem ‘Ho’ roepen tegen het paard. Opgelucht en blij, werd ik iets rustiger, blij dat hij als onze redder kwam en mijn zusje uit het water kon halen en ik rende nog harder. ‘Oom Bertus, oom Bertus, Erica ligt in het water!’

‘Rustig maar, meisje, rustig maar, ik haal haar er wel uit’, zei hij. Ik rende voor hem uit terug naar Erica.

Mijn oom sprong van de kar, overzag de situatie razendsnel, zocht met zijn handen door het water om haar voeten te bevrijden die in de modder waren gezakt en greep mijn zusje bij haar kraag omhoog. Hij legde haar op de oever om te zien hoe het met haar was en draaide haar daarna opzij en klopte haar zachtjes op haar rug. Erica begon te hoesten en te huilen, ze rilde van de kou want ze zat helemaal onder de modder.

‘Goed zo, meisje’, zei oom Bertus. Hij pakte een deken van de wagen, wikkelde Erica hierin en legde haar daarna op de kar. Ik probeerde alvast, door op de bok te klauteren, plaats te nemen naast mijn oom. Bij het laatste stukje van deze klim werd ik door hem bij mijn kraag gepakt en zo op de bok getrokken. Ik voelde mijn kleding onder mijn kin omhoogtrekken maar negeerde het, ging naast hem zitten en bibberde, van de kou en de emoties, het kon zelfs van blijdschap zijn, ik wist het niet.

Stel je voor dat ze was verdronken, dan had ik weer iemand verloren die ik zo liefhad. Ik vond het wel erg moeilijk om de verantwoordelijkheid voor mijn zusje te hebben. Daar kwam nog bij dat mijn moeder had gezegd dat ik goed op haar moest passen.

Ik sloeg mijn armen om mezelf heen als bescherming tegen de kou en hetgeen ik had doorstaan en keek vanaf deze hoogte de wereld in. Zo zag de wereld er héél anders uit. Veel mooier en overzichtelijker. Oom Bertus bracht ons met paard en wagen naar zijn boerderij. Hij spoorde het aan om hard te lopen en zei tegen mij: ‘Hou je goed vast want we gaan straks vliegen.’

Ik zat vast in de beugel, maar het voelde wel spannend aan. Door een scherpe bocht te nemen, draaiden we het erf op en tante Alie kwam al naar buiten rennen met haar lange rokken en haar handen afdrogend aan haar schort. Ze had aan de snelheid waarmee oom Bertus was komen aanrijden in de gaten dat er iets aan de hand moest zijn. Onmiddellijk zag ze dat wij het waren en riep: ‘Mijn kleine kluties’, dit was een troetelnaampje voor ons, ‘wat is er gebeurd?’

Oom Bertus sprong van de bok en zei in alle rust: ‘Straks’. Hij was een man van weinig woorden en heel rustig. Het leek alsof hij zijn hele leven in slow motion doorbracht. Hij nam Erica van de wagen en bracht haar naar binnen waar ze op de bank naast de warme kachel werd neergelegd. Tante Alie luisterde even later naar wat oom Bertus en wij te vertellen hadden. Ze haastte zich naar de keuken om een grote teil warm water te maken, waarna we heerlijk konden genieten van een warm bad. We waren beiden stil, zo stil dat mijn oom moest lachen. ‘Kom, kom, jullie hebben toch niet je tong in het water laten liggen? Lach er maar om, want het is allemaal goed gekomen, toch?’ We moesten alle vier lachen. Ik deed dit echter niet echt van harte, het

voelde voor mij alsof er niets te lachen viel, ik had behoorlijk last van de grote verantwoordelijkheid die ik voor mijn zusje en voor mijzelf moest dragen. Mijn hele lichaam deed er pijn van.

Tante Alie mepte een natte spons op mijn hoofd waardoor ik mijn ogen moest sluiten en even proestte. ‘Een heet bad helpt, jullie mogen niet ziek worden.’

Na een half uurtje werden we uit ons bad getild en met een ruwe handdoek werden onze lichamen afgedroogd. Erica was een stuk rustiger geworden na dit avontuur. Ook omdat tante meer overwicht op haar had. Tantes bril zat voor op haar neus geschoven en daar keek ze dan met haar lachende grote ogen overheen. Ze kon hem maar beter afdoen, dacht ik, want ze maakte er toch geen gebruik van.

Mijn oog viel op een foto van mijn vader die naast de kachel hing, met een kleinere foto van mijn moeder eronder. Mijn vader droeg een blauw dienstpak met blinkende knopen, lintjes en speldjes. Verder hing de hele kamer vol iconen en heiligenbeelden. Grote hoge ramen lieten een paar streepjes licht naar binnen doordat de gordijnen maar een klein stukje waren opengeschoven. Ze hadden een boerderij met paarden en koeien die op de grote deel stonden. Alles was donker in dit grote overvolle huis, hetgeen ook weer gezelligheid uitstraalde zodat je je hier onmiddellijk thuis ging voelen. ‘Jullie blijven hier slapen, ik zal de burens zeggen dat jullie hier zijn en blijven’, zei ze heel moederlijk.

Oei, geen moment had ik aan de burens gedacht. Ze maakten zich natuurlijk ook ongerust. Ik liet het maar

gaan, want tante Alie zorgde voor alles en even later zaten we om de tafel. Wij praatten over alles wat we hadden meegemaakt en ik zag tante af en toe een traantje wegpinken. ‘Jullie zijn nu veilig’, zei ze heel liefdevol en betuttelend, ‘ik heb een lekker hapje gemaakt’, en ze liep mompelend naar de keuken met de woorden: ‘Dat die buren ze niet gemist hebben’, ze schudde met haar hoofd, ‘wat moeten ze al veel meemaken en ze zijn nog zó klein.’

Na een poosje genoten we heerlijk van de warmte in een grote leunstoel. Het was als vroeger toen mijn vader nog leefde. De tijd stond even stil....

Oom Bertus was een gezellige stevige man met een vriendelijk gezicht die altijd in een glimlach stond, hij droeg bijna dag en nacht een pet en haalde de melk op bij de boeren om deze daarna bij de fabriek af te leveren, waar dan weer kaas en melk van werd gemaakt, ik had het goed onthouden. Tante Alie leek precies op mijn vader. Ze had een smal gezicht en een beetje te grote neus voor haar fijne gezicht. Ze hadden zelf geen kinderen. Erica en ik sliepen in de bedstee met een donsveren dekbed en een groot gevoel van geluk kwam even terug. Ik miste mijn vader meer dan ooit tevoren. De deur van de bedstee stond op een kier....

Midden in de nacht werd ik huilend wakker omdat ik had gedroomd. Angst! Angst vliegt door me heen. Ik durfde bijna niet meer te slapen. Steeds hoorde ik allerlei geluiden in dit huis en ik moest voor mijn gevoel opletten dat er niets gebeurde. Er dreigde altijd gevaar vanuit een onverwachte hoek, zo had ik dat in

mijn korte leventje nadat mijn vader was overleden tot nu toe ervaren. Ik was zeer nerveus en tot het uiterste gespannen omdat ik voor mijn zusje moest zorgen. Mijn lijf voelde hierdoor verkrampd aan, ik draaide steeds heen en weer in bed en voelde me een klein, heel klein bang wezentje. Ik zou willen dat ik een vogeltje was dat zomaar weg kon vliegen....

Toen ik hieraan dacht werd het weer rustig in mijn lichaam en dromerig keek ik de kamer rond en ging weer slapen.

Hoofdstuk 5

Mijn moeder was nog steeds niet thuisgekomen en ik voelde me meer en meer in de steek gelaten en een gevoel van grote eenzaamheid overviel me dan ook steeds vaker. Mensen vertrouwen werd erg moeilijk want er gebeurden zoveel rare vreemde dingen in mijn leven. Ik werd heen en weer geslingerd tussen de mensen om me heen en mijn emoties en wist niet goed waar en bij wie ik me thuis kon voelen, ik begreep zo langzamerhand dat ik alleen op mijzelf moest en kon vertrouwen. De grote mensen zeiden van alles, maar voerden zelden datgene uit wat ze aan ons beloofden. De volgende dag kwam mijn moeder ons halen en bedankte ze mijn tante voor de goede zorgen. We gingen naar huis, moeder fietste met Erica achterop en ik moest hard naast de fiets lopen om haar bij te houden. Eenmaal thuis werd de kachel warm gestookt want het was erg koud.

Moeder sprak nergens over en was in gedachten verzonken, leek wel. Ver weg van ons. Ik wilde haar zo graag vertellen wat er allemaal gebeurd was sinds ze bij ons weg was gegaan, wat mijn zusje en ik allemaal hadden moeten doorstaan. Maar ze liep de kamer uit en riep nog even achterom dat we morgen bij de overburen zouden verblijven voor een dag of tien.

Boing..., als een dreun kwam het bij me binnen. Ze was er net, dacht ik verontwaardigd. Dat was weer even slikken. Ze moest naar het ziekenhuis om haar dikke buik weg te laten halen, er zat een baby in, vertelde ze mij plompverloren, alsof ik kon begrijpen

waar het over ging. Ze vertelde verder dat ze al zwanger was voordat mijn vader afgelopen februari was overleden. ‘Nu is het half maart en is het kind volgroeid. Ik kan jullie twee goed verzorgen, maar een baby erbij kan ik niet aan. We hebben geen geld genoeg daarvoor. Deze baby gaat naar jouw tante Marcia en oom Alfonso, ze kunnen zelf geen kinderen krijgen en willen het dolgraag hebben.’

Oom Alfonso was een broer van mijn vader, wist ik, net zoals tante Alie een zus van hem was.

‘En’, zo ging mijn moeder verder, ‘hij of zij krijgt de naam van jouw vader, Cor of Gerda, afhankelijk of het een jongen of een meisje wordt.’ Ik begreep nu dat ze een baby kreeg, maar waarom deze niet hier thuis kon blijven... mmm... ik dacht er maar niet verder over na, want er waren al raadsels genoeg. Steeds vaker werden we ergens bij burens of bij familie ondergebracht. Dan weer hier en dan weer daar. Moeder ging dan gewoonlijk een paar dagen weg van huis, maar nu was ze ineens een hele week van huis geweest. Mijn blik ging naar de kachel, ik liep ernaartoe en zag de vlammen opspringen tussen de kooltjes, ik voelde me een beetje ontredderd.

De buitendeur klapte met een knal dicht, moeder kwam terug met houtblokken en kooltjes. Terwijl ze het deurtje opende om de kachel te voorzien van hout stond ik naast haar en keek toe hoe de vlammen groter werden en zag ineens een licht aangaan. Verbaasd keek ik om me heen. Opeens was daar iets of iemand in de stoel van mijn vader... iemand in het wit. Een witte peervormige wolk veranderde langzaam in een lang en

slank figuur, het leek bijna lichtgevend. Een silhouet van een mens toonde zich, met stralende goudblonde haren. Mijn ogen gingen wagenwijd open. Het leek wel een lamp, zoveel licht gaf het.

Ik knipperde met mijn ogen want ik kon niet geloven wat ik zag. Deze mens glimlachte vriendelijk naar me en stak zijn hand naar mij uit. Maar toch, ik wreef nog eens door mijn ogen en keek vol ongeloof en zag dat het mijn vader was. Mijn hart maakte een sprongetje van blijdschap en mijn voeten hadden de neiging te bewegen, te dansen.

Ik sprong in de lucht, trok mijn moeder aan haar rok en ik schreeuwde het uit. ‘Mam, kijk, pap is terug, papa is terug!’ Ze keek me zeer vreemd aan terwijl ik met mijn hand naar de stoel wees waarop ik hem zag zitten. Op hetzelfde moment was ik mijn moeder alweer vergeten en keek alleen maar naar mijn vader in zijn stoel, daar waar hij altijd in gezeten had.

Het leek alsof hij nooit weg was geweest en hij stak nogmaals zijn hand naar me uit. Hij was gekleed in een lange wijde witte jurk en zag er zeer gelukkig uit. Ik kon alleen maar naar hem staren, het was práchtig wat ik zag. Zó mooi dat het mij de adem benam en ik voelde me zó ontzettend blij worden! Hij glimlachte voortdurend naar me.

Zijn lippen bewogen, hij leek te spreken maar ik hoorde hem niet en deed mijn best om me te concentreren. Nóg eens, ging door mijn gedachten en hij bewoog nogmaals zijn lippen en ik hoorde nu wel wat hij zei. ‘Ik zal altijd bij je zijn!’

Een overweldigende warme gloed kwam er over me heen, een warmte, die bezit begon te nemen van mijn lichaam.

Ik kreeg een gelukkig gevoel en was niet in staat iets terug te zeggen of te doen. Ik kon alleen maar genieten van wat ik voelde en zag. O, wat was hij geweldig mooi! Mijn vader straalde en ik genoot ervan! Hij had een aureool om zich heen en straalde licht uit net als de zon, alleen, in tegenstelling tot de zon, kon ik hier wel inkijken. Ik nam het gebeuren helemaal in me op, ik bleef hem aanstaren en had geen idee hoelang dit had geduurd. Hij stak zijn hand op en glimlachte, opeens werd het licht vager en vager en verdween het. De stoel was weer leeg.... Het was weer donker in de kamer met alleen de gloed van de kachel. Grote teleurstelling maakte zich van me meester en ik begon mijn moeder op haar been te slaan van teleurstelling.

‘Jij hebt hem weggejaagd, jij hebt hem weer weggejaagd, moeder’, zei ik nijdig.

Ze keek me heel verbaasd aan. ‘Wat heb ik gedaan? Wat is er toch met je aan de hand?’ vroeg ze allervriendelijkst en zacht.

Ik vertelde haar wat ik had gezien.

‘Nee hoor, kind, dat is niet echt geweest, hoor. Je wens was natuurlijk dat hij terug zou komen, maar dat gaat niet gebeuren. Je hebt het vast gedroomd. Ik weet dat je hem mist, ik mis hem ook, lieve. Ook ik moet elke dag nog aan hem denken en ik begrijp je wel.’

Verbaasd dacht ik hierover na, hoe kan dat nou? Ik sta nota bene naast haar zodat zij het toch ook gemerkt of gezien moet hebben? Wat konden grote mensen soms

rare dingen zeggen. Ik begreep het niet, ik had hem heel duidelijk gezien!

‘Hij is bij onze Lieve Heer, daarboven in de hemel bij de sterren, dat heb je toch geleerd in de kerk, weet je nog?’ probeerde ze me duidelijk te maken.

Och ja...de kerk, ze had gelijk.

‘Weet je, vanavond, als Erica in bed ligt, mag jij even langer opblijven en gaan wij samen naar de sterren kijken en misschien ziet hij ons.’

Van teleurstelling begon ik zachtjes te huilen. ‘Ja, dat gaan we doen.’

‘Misschien zie ik hem ook’, zei ze. Ze pakte mijn hand en nam me mee naar de tafel en pakte pen en papier.

‘Kom Joan, we gaan samen de balans op maken voor de volgende dag.’ Ik had wel door dat ze me wilde afleiden.

Tegen de avond sloop ik zachtjes naar mijn kamer en was als verdoofd, het voelde helemaal stil in mij. Ik ging op bed liggen en viel in een oneindige, diepe slaap, uiteindelijk zonder de sterren te hebben gezien.

Hoofdstuk 6

Eindelijk waren de tien dagen voorbij. Het had vreselijk lang geduurd voordat mijn moeder terug was gekomen. Ze was erg verdrietig sinds haar terugkeer uit het ziekenhuis en hilde stilletjes in zichzelf, maar ik merkte het toch en moest zachtjes mee huilen.

Het was een mooi klein meisje geworden, vertelde ze geëmotioneerd toen ik haar ernaar vroeg. ‘Gerda wordt ze genoemd, en ze krijgt de achternaam van je oom, Van Meidoorn, net als jij’, zei ze zachtjes en ze keek heel bedroefd.

‘Hoe kan dat?’

‘Je oom is de broer van je vader, zoals Erica je zusje is, dat betekent dat je dezelfde achternaam draagt.’

‘Ja, dus het blijft een zusje van mij?’

‘Ja, maar ze groeit daar op als het kind van je oom en tante, we zullen haar niet elke dag meemaken. Ze is daar heel gelukkig, dat weet ik zeker’, zei ze terwijl ze gauw iets anders ging doen om niet te laten merken wat er door haar heen ging. Ze wuifde met haar hand waarmee ze liet weten dat het gesprek afgelopen was en ik ging verder met mijn spel terwijl ik nog nadacht over hetgeen ze verteld had. Ik voelde met haar mee, alleen wist ik niet goed waarom. Dan had ik toch nog een zusje? Ik kwam uit haar buik, net zoals Erica en nu ook Gerda. Gerda was nu ergens anders..., wel raar dat ze niet hier was. Andere mensen, zoals mijn oom en tante, konden toch zelf kinderen krijgen? Ik kwam er niet uit en boog mijn hoofd maar over het spel. Moeder was de eerste weken thuis en bracht veel tijd met ons

door, tussen de tranen die ze zo af en toe liet zien. Ze verweende ons weer zoals vroeger en begon me voor te bereiden op de schoolperiode die er weer aan zat te komen.

‘Maar de zomer moet nog beginnen, mam, in juli, en eind augustus moet ik pas naar school’, opperde ik verbaasd.

‘Weet ik, maar het is nooit vroeg genoeg om te beginnen.’ Ze keek me doordringend aan en ik hield verder mijn mond hierover.

‘De komende weken zullen jullie weer iets vaker bij oom Bertus door moeten brengen want ik moet veel dingen regelen.’ Ze liep de kamer uit en liet mij met de vraag zitten wat dit regelen dan wel niet inhield. Geheimzinnig deed ze soms wel, dacht ik. De maanden gingen traag voorbij. Mijn verjaardag was een groot feest, temeer ik nu zes was geworden en me moest voorbereiden op wat komen ging. We werden weer regelmatig ergens ondergebracht. Ik werd naar school gebracht en Erica bleef bij de burens of bij tante.

De periode van school ging snel. Het was alweer kerstvakantie. Ik had leren lezen en schrijven en had er veel plezier in. Drie dagen voor de kerst begon mijn moeder ineens over haar eigen moeder, mijn oma. ‘Het wordt tijd dat jij je oma leert kennen.’

Verbaasd realiseerde ik mij dat moeder wel veel verteld had over mijn oma maar dat ik haar nog nooit had gezien, wat eigenlijk wel vreemd was. Ik wist dat de ouders van mijn vader al waren overleden toen mijn vader nog leefde. Nieuwsgierig was ik wel, om nog meer van mijn oma te weten te komen. Mijn moeder

had haar vader verloren toen zij vier was en ik nu ook. Ze was dus ongeveer net zo oud als Erica nu toen haar vader was overleden. Moeder vertelde me nogmaals dat ze met haar dertiende was gaan werken en daardoor haar moeder bijna niet had kunnen leren kennen. Ik zag aan haar gezicht dat ze tijdens het verhaal aarzelde. Ik herinnerde me ook dat ze hele leuke dingen over vroeger had verteld, maar nooit had ze eerder aan mij verteld dat ze zo jong van huis was gegaan.

‘Dat was in die tijd min of meer de normale gang van zaken’, vertelde ze nu.

We stapten op de fiets en ik voelde wel spanning want ik wist niet wat ik kon verwachten. We gingen eerst even bij de winkel langs. Ik paste op de fiets. Voor mij stond een vrouw gebukt over een tas met boodschappen. Haar rok was te kort, zag ik, want haar kousenrand zag ik onder haar rok weggkomen. Bah, wat een vies gezicht, die halfblote billen. Ik zag een stukje van haar onderbroek omdat ik nog zo klein was en precies onder haar rok kon kijken, die scheef hing en aan een kant te ver omhoog trok. Ze had oranje wekringen om haar bovenbeen om haar kous op te houden.

Oei, de fiets reed iets tegen haar aan doordat ik naar haar derrière zat te gluren.

De voorovergebogen vrouw kwam langzaam met een strak gezicht naar boven en een paar venijnige ogen keken me streng aan. Ze bleef me aankijken, heel strak. Mijn hoofd werd rood van verlegenheid en ik staarde maar naar beneden. Die ogen wilde ik niet zien!

Boos pakte ze haar tas en verdween. Moeder kwam vrij snel terug om verder te gaan naar mijn oma, spannend! Inmiddels waren wij bij het huis van mijn grootmoeder aangekomen.

Moeder was zenuwachtig zag ik, want ze liet de fiets vallen, raapte deze snel weer op en kwam gelijktijdig in de knoei met de trappers. Terwijl ik dit zo zag, moest ik stilletjes lachen. Ik liep naar de megagrote deur, drukte alvast op de bel, deed een stap terug en keek eens omhoog. Het was een groot statig pand van vier verdiepingen met twee marmeren treden, een dikke eikenhouten voordeur met een boog en een paar ogen van de leeuwenkop boven de deur keken me recht en indringend aan, brrr... wat eng.

Het duurde nogal lang voordat er werd opengedaan door een man, 'Een bediende', fluisterde moeder. Ik bekeek hem eens goed en zag een man die een clownspak droeg: een zwarte broek, een rood jasje met een koordje en witte handschoenen.

Dat droegen ze toch in het circus? Moeder aarzelende even en vroeg toen: 'Is mijn moeder thuis, ik zou haar graag spreken.'

De bediende keek haar voor mijn gevoel net iets te lang aan en knikte heel lichtjes en maakte langzaam aanstalten, bijna in slow motion, om het nieuws over te brengen aan mijn oma. De deur werd weer zorgvuldig gesloten en daar stonden wij, in de kou te wachten. Mijn moeder had wel veel geduld, merkte ik.

Ik richtte mijn blik eens omhoog naar het huis dat smalle hoge ramen had, misschien kon ik iemand waarnemen maar het zag er donker en verlaten uit.